

SLOVENSKI NAROD.

Izbaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemana za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Gospodskih ulicah št. 12. Upravnishtvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Deželni zbor kranjski.

(I. seja, dne 10. oktobra 1889. l.)

Po slovesni sveti maši v stolni cerkvi, katero je služil kanonik Klun, zbrali so se deželni poslanci v redutni dvorani. Bili so navzočni vsi razen knezoškofa dr. Missie.

Ob 11. uri poprime deželni predsednik baron Winklor besedo, pozdravi zbor, pri katerem mu je zopet častna naloga zastopati c. kr. vlado. Potem naznanja imenovanje dr. Poklukar-ja deželnim glavarjem kranjskim, kateri potem stori obljubo. Nemški nadaljujoč obvesti, da je glavarja namestnikom imenovan baron Apfaltrern.

Deželni zbor ima v novem zasedanji nekoliko drugačno lice, nego prejšnji, kajti izvoljeno je več novih poslancev, a ne dvomi, da se bodo novi poslanci odlikovali z isto domoljubno ljubeznijo, s katero se je kranjski deželni zbor vsekdar odlikoval in da bodo poslanci obeh strak delali složno. Zadnje zasedanje deželnega zbora je bilo jako uspešno in za trdno upa, da bo i novi deželni zbor isto tako deloval. Tega ne pričakuje od njega le c. kr. vlada, nego vse prebivalstvo dežele, sosebno volilci. Ako bode k uspešnemu delovanju treba njegovega sodelovanja bode najradovoljnejše vse svoje moči posvetil (Dobro!) Konečno povabi deželnega glavarja, da otvori zborovanje.

Deželni glavar dr. Poklukar pravi, da predno začne zborovanje, se mu je obrniti do gospoda c. kr. deželnega predsednika, naj bi bil jednako naklonjen interesom dežele in vsega prebivalstva, kakor do slej. (Dobro!) Potem pozdravlja poslance kot zapupnike naroda in jih prosi, naj ne glede male razlike v osobnem življenji združijo vse svoje moči v blaginjo dežele. Nemški nadaljujoč upa, da, kakor v zadnjem zasedanji ni motilo različno politično mnenje složnega delovanja na korist domovine, tako bodi tudi zdaj. Ako bodo nastala politična naspotja, upa, da se ne bo nikdar pozabilo na mejsobno spoštovanje. Slovenski nadaljujoč prosi poslance, ki so pri volitvah morebiti nasproti stali, naj to pozabijo in naj tekmujejo vsi na desni in levi v delovanji na blagor mile domovine in naroda. Blizu leto je minulo, kar je zadnjokrat zboroval

deželni zbor in sklenilo se je takrat, praznovati štiridesetletnico vladanja presvetlega cesarja, z otvorjenjem deželnega muzeja, ki je krščen po imenu prestolonaslednika nadvojvode Rudolfa. Kakor smo bili že takrat žalostni, ko se je zaslíšala nevesela vest, da se cesarja naslednik ne udeleži slovesnega otvorjenja Rudolfinuma, priti je imelo vendar še hujši. 30. januarja t. l. razprostrl se je črni oblak na obnebj Avstrije, našo državo zadela je nepopisna nesreča, naš dobri cesar je zgubil svojega ljubljeneega jedinega sina, Avstrija svojega cesarjeviča. Deželni glavar pravi, da je imel čast biti pri pogrebu pokojnega cesarjeviča in z občudovanjem je videl, s kako udanostjo je nosil presvetli cesar britki udarec, pomoči iskajoč jedino pri Bogu. Presvetli cesar izvršuje s pomnoženo skrbjo svoje mnoge posle, katere mu nalaga vladarska dolžnost, kakor smo videli zadnji čas pri velikih vojaških vajah. Kakor presvetli cesar, tako je delovati nam, po njegovem gaslu: „Z družinimi močmi!“ Zato zakličemo našemu presvetlemu cesarju, našemu ljubljenuemu vladarju, ki skrbi za jednako očetovsko skrbjo za vse narode svoje, tudi danes pred začetkom zborovanja: Bog živi našega presvetlega cesarja Frana Josipa I. Živio! Slava! Hoch! (Poslanci zakličejo trikrat „Živio!“ in „Hoch!“) Potem proglašajo deželni glavar deželni zbor otvorjenim in predstavi deželnemu zboru gospoda dež. svetnika Zamido, ki bode vodil zapisnik denašnje seje. —

Deželnega glavarja namestnik, baron Apfaltrern izjavlja, da s hvaležnosti polnim srcem v največji udanosti vsprejema po presvetlem cesarji podeljeno mu veliko čast. Rad bode posvetil svoje najboljše moči v korist dežele, a ker iste ne bodo izhajale, zato prosi potrpljenja in apeluje na pomoč gospodov poslancev. Z velikim veseljem čul je danes iz ust gospoda deželnega glavarja naj vlada pri obravnavah zmernost. Kar se njega tiče in njegovih somišljenikov bode od njih strani gotovo vladala zmernost, ako se bode zmerno postopalo tudi na drugej strani.

Potem store vsi poslanci obljubo.

Deželni glavar dr. Poklukar pravi, da ima še drugo dolžnost, spominjati se umrlih udov. Nemški govoreč omenja, da je kranjsko deželo zadela

bridka izguba vsled smrti Karola Dežmana. Kar je deloval kot več parlamentarec in zastopnik veleposestva v deželnem zboru kranjskem, to stoji zapisano v stenografičnih zapisnikih, vodo v Savo nositi pa bi se reklo, ko bi hotel opisavati, kar je storil Dežman, kot učenjak, naravoslovec in kustos za deželni muzej Rudolfinum. Baron Alfonz Cojz je bil kot značaj obče čislán in priljubljen, in kakor njegovi pradedi pospeševatelj industrije v naši deželi. Slovenski nadaljujoč spominja se dr. Samca, ki je mlad umrl. Mesto Kamnik bode mu zmirom ohranilo hvaležen spomin za vse, kar je za njega razvitek storil. Kot poročevalec narodno-gospodarskega odseka v deželnem zboru so bila njegova poročila vsekdar temeljita in kot slovenski pisatelj je bil odličén. Ker so poslanci v znamenje sožalja že ustali, nasvetuje, da se to zabeleži v zapisnik. —

Deželni glavar se ozira potem glede delovanja deželnega zbora v preteklost in prihodnost. Cestna postava zadobila je Najvišje potrjenje, nje izvršitev bode velikih posledic za deželo. Zalibog ni imela prošnja za ohranitev gimnazije v Kranji doslej uspeha, a upati je, da se bode združenemu delovanju vseh poslancev posrečilo, ohraniti ta za našo deželo prekoristni zavod. Zakon za pouzdigo govedoreje je potrjen, a zakon, sam ne bo rešil naše govedoreje, ampak treba bode združenega delovanja. Jako važno vprašanje bode rešiti glede osuševanja Ljubljanskega barja. Znana je velika nesreča, ki je zadela letos Ljubljansko okolico posebno barje, dne 3. in 4. avgusta bilo je poplavljenno, voda uničila je vse pridelke. Škoda, dasi se ni pretirano cenila, je velika, tako v Blatni Brezovci 30.000 gld., pri občini Vrd še večja, po vsem močvirji gotovo do 200.000 gld. Pred malo dnevi pa je bila uničena vsa zimska setev, tako da je beda velika in je gospod deželni predsednik že razpisal pobiranje milih darov po vsej deželi. Deželni odbor je v zvezi z močvirskem odborom sklical enketo, v kateri so se zbrali interesenti, ki bodo imeli donošati troškom, tako da je stvar akademično rešena in čaka le postavnega potrdila deželnega zbora. Te dni je deželni glavar storil tudi korake pri ministerstvu in prinesel najboljše upanje seboj, tako da ako se vsa zadeva po-

LISTEK

Blóдне duše.

Roman.

Češki spisal Václav Beneš-Třebizský, preložil I. Gornik.

Drugi del.

II.

(Dalje.)

Zvon v stolpu donel je, kakor kedar grmi z molklo za gozdovi.

V vas pripeljali so še konja.

„Vrnite se! — Za vse vrage! Naj v tem gnezdu ne ostane kamen na kamenu! — Saj mu je to itak napravil njegov sin, nihče drugi! — Videli bodete, da se nikjer druge ne bo ganila niti slamica na strehi. — Naj se speče pekelnik! Saj tako ne uide peklu!“

Vozpik s konjema obrnil se je v isti in ja peljal zopet v hlev.

„Celo vreče bi bilo škoda zanj po smrti!“

Po vasi bilo je že vse tiho. Žar je tudi najedenkrat obledel. Gozdovi so se mahoma zavili v temen zastor. Zvon v stolpu je že davno umolknil, po pokra-

jini razprostrla se je gosta tema, na svodu nebesnem ni bilo videti ne jedne zvezde, in okrog bilo je povsod mrtvo kakor v grobovih; tudi nočni pevci na cerkvenem stolpu so spali in oni so sicer vendar ponočevali od somraka do zarje. Le v župniji Okrouhelski bdela je duša samojedina, polna najvznesenejših želj in najsvetejših nakan, katera je smelo s svojima perutima odganjajoč oblačne mrakove, ki so se ji postavljali na pot k solncu, za hip obstala v svojem letu opazivši mej oblaki bliščati lučico čarobne svetlobe, kakor bi bila padla mej sive oblake od nekod z višine. In spoznavši v njej ravnorodno družico, hotela ji je pomoči, letela je dalje in dalje, v dušljive oblačne puščave, lučica pa je tudi odhitela dalje in dalje kakor bi duši kazala novo pot, novo cesto, češ da bi ostavila ono k solncu, ker v taki višavi izgube peruti prožnost, glave se polasča nad nezmerno globino smrtna vrtoglavost in svit oči ugaša na veke . . .

„Svētluška — veša!“

III.

Avstrijske ječe v okrajnih mestih podobne so bile še koncem minolega stoletja po večjem mučnicam. Cesarica Marija Terezija je sicer s patentom iz leta 1776. tako zvano torturo v vseh deželah

pod svojim žezlom odpravila, a ta odlok stal je še nekaj dobrih let le na pergamentu. Do nedavno bili so ljudje, res da že devetdesletni starci, ki so pomnili in od katerih smo mogli na svoja ušesa slišati, kaj je bila mučilnica, kakova je bila, kako so reveža najprej s kolesom lomili in stoprav potem ga obesili . . . Človeka mineva slub, kosti prehaja mu mraz, in niti verovati nečemo strašne, grozne pravice, od katerih nas deli samo kakih devetdeset ali sto let.

V mestu, kamor so odvedli Květa s Skūro bile so ječe v kleti pod mestno hišo. Bile so ravno take, kakor vse ostale, le s to dobroto ponašale so se, da je imel revež prikovan v teh kletih vsaj žarek nade, da zagleda vendar še jedenkrat božje solnce, ko ga odpeljejo na morišče.

Mislite si temno izbico z obokanim stropom, s tako ozkim oknom, da bi s težavo utaknil pest skozi, s prstenim podom, na katerem je razstljan otep gujile, prhle slame, mislite si poleg tega globoko v zemljo zabit hrastov kol, na katerem je pritrjena težka veriga in k vsemu temu zrak, da bi ako bi koga posetili, na pragu ne vzdihnili brez skrbi, in pred saboj dosti živo vidite ječo, v kateri živi že šesti teden na nogah in rokav prikovan otožne

stavodajno reši to zimo, se bode prihodnje leto z delom lahko pričelo. V Ljubljanski okolici so bili po povodnji poškodovani Podlipoglav in Besnica, ker je bil deželni glavar na lici mesta in sam škodo ogledal. Deželni odbor naklonil je že nekaj podpore, deželni zbor bode pa gotovo storil kaj izdatnega. Tudi povodno kačo deželnozborskih zborovanj preložitve ceste čez Wagensperk bode treba konečno rešiti, ker se ista, akoravno je deželni zbor v zadnjem zasedanju dovolil polovico troškov le zaradi nekkih neprilicnostij izvršiti ni mogla. Treba bode torej stvar uravnati, da pride v tir in ne ostane velika maroga. Pobiranje naklade na žganje v lastni režiji se je izvrstno obneslo, kajti posrečilo se je dobiti izvrstne moči in že danes je deželi zagotovljeno od te naklade sto tisoč goldinarjev čistega dohodka. (Dobro, dobro) Bog pomagaj dalje.

Deželni predsednik predloži vladno predlogo zaradi uravnanja pouka za gluhoneme in slepe otroke in postavo zaradi uravnave plač za verski pouk na ljudskih šolah, ki v lanskem zasedanju sklenjena, ni dobila cesarskega potrjenja.

Rediteljema izvolita se: Kersnik in bar. Liechtenberg, verifikatorjema: Stegnar in dr. Schaffer. — Razna poročila izročila se bodo dotičnim odsekom. — Prihodnja seja je danes popoldne o b 4. uri. Volili se bodo razni odseki.

V Ljubljani 8. oktobra.

Stan v čigar imenu govorimo, se z visoko politiko ne peča; tudi mi se tedaj, kolikor le moč, izogibljemo praznemu besedičenju, kar je več ali manj vse politično pisarenje po časnikih. Omeniti pa moremo politične dogodke takrat, kedar smo po njih prizadeti, kedar politične premembe vplivajo na socialne in gnotne razmere delajočih stanov.

V državnem zboru našim, kjer zakone sklepajo, veljavne za nas, pa tudi za delavsko ljudstvo, ki nima volilne pravice, nahajamo le politične stranke. Stranke z izključno gospodarskim programom ni; treba nam tedaj opirati se nolens volens na jedno ali drugo izmed teh strank, od katere pričakujemo, da se bode vsaj mimogrede ozirala na težnje pridobivajočega človeštva.

Ker je imela liberalna stranka za korist in pravice delavskega ljudstva ušesa zamašene, in je vse delovanje svoje uredila tako, da je le velicemu kapitalu služila, ki je vsled tega neomejeno rušil podlago ljudskemu blagostanju, obrnili so se, kar je bilo naravno, skorej vsi delavski stanovi, kolikor niso bili zapleteni v njih mreže, tedaj še neodvisni; — proč od stranke, ki je poznala besedo jednokopravnost in svobodo le za sé!

Sedanja vlada in konservativna večina državnega zbora, ki to vlado podpira, stopila je pa na pozorišče z geslom, da opusti neplodovito politično borbo; ter da bode skušala zboljšati gospodarsko in socialno stališče delavskega ljudstva.

Zaupljivo jel se je obracati obrtniški in rokodelski stan na to stranko, in njen obstanek je v pričetku naslonjen bil jedino na te stanove, ki so brez razlike narodnosti, kar dotlej v Avstriji še ni bilo viditi, odobravalni njen program. Minulo je skorej deset let; čas dovolj dolg, da za-

moremo pregledati, kaj bi se bilo v tej dobi lahko zgodilo in kaj rešilo. In po tej dolgi lobi ne moremo reči drugzega, nego to, da se je up teh stanov začel krhati, da sprevidimo, da tudi ta politična stranka mej sabo nima tacih elementov, ki bi mogli izvesti socialno nalogo, katero si je stranka postavila.

Konservativna stranka pozabila je na svoj gospodarski program, zavozila je v politična vprašanja in v boji za ožje želje njenih pristašev porabila in potrosila je svojo moč!

Koliko drazega časa potrosilo se je v boji za versko šolo; za stvar v kateri navzlic vsemu pisarenju še nihče nima pravega pojma, ker si jo vsak po svoje tolmači. Čuli smo že toliko razlaganja od strani liberalcev, da verski zakon meri v nazadnjaštvo, od strani konservativcev pa, da meri v napredek, da že skoro ne vemo, komu bi verjeli. Da pa verski zakon, kakor ga je predložil knez Liechtenstein in ki je, kakor se sedaj po odstopu Liechtensteinovim vidi, prav brez potrebe požrl ravno našemu stanu toliko drazega časa, ni bil vreden tolikega boja, kaže delavskemu ljudstvu to, da so sami konservativci vseh vrst poudarjali, da predlog ni dovršen, ter da ga bode treba bistveno premeniti. Čemu je bil tedaj prepričan za stvar, če se ž njo nihče ne strinja?

Skoro bi smeli trditi, da ves ta predlog ni bil drugzega, nego preporno jabolko, ki je imelo namen zavracati praktično delovanje državnega zbora v gospodarskem oziru, in to v največji prid židovstva. Brez političnega prepira stvar pri nas jedenkrat ne gre! Če nasprotstev ni, se jih pa umetno napravi.

Ko bi se bil glede verske šole napravil predlog, ki ne bi dopuščal dvomov in ne dajal prilike do sumničenja njegovih namen, samo v tem zmislu, da se popravi, kar je lažiliberalizem sezidal, da se odtegne naša mladost vplivu židovsko liberalnih nazorov v šoli ter da se odgoji v poštenem krščanskem duhu, kdo bi mogel z uspehom ugovarjati? Knez Liechtenstein bi bil že davno lahko dosegel svoj namen. A mnoge stvari, katere pripisujemo sedanjim merodajnim politikom, ki niso v zvezi s krščanstvom in njegovimi nauki, osupnile so ljudstvo, ki je že itak vsled britkih svojih izkušenj nezaupljivo. Obtežila se je nepremožnim pot do višje izobrazbe s povikšanjem šolnine in odpravo nekaterih šol. Napravile so se umetne zatvornice, katerih bogataš sicer ne občuti, a ki revne stariše dovolj tlačijo. Dandanes ko sinovi obrtovalcev in rokodelcev v strokih svojih očetov čim težje kruha iščejo, je obteževanje in zapiranje potov do šolskih zavodov in izbacivanje učnih predmetov pač najmanj na mestu. Delavsko ljudstvo je prepričano, da bi najbolj pravično bile šolske zadeve urejene tedaj, kedar bi bila vrata, vseh tudi visocih šol brezplačno odprte slehernemu, ki ima um in glavo zato. To prepričanje je seveda demokratično, a zaradi tega se nikjer ne zadeva ob meje naravnih ljudskih pravic.

Mi nismo prijatelji „frazeloge“, s katero židovstvo pobija krščanske namere, a naj sodi vsakdo besedo „omika“ kakor mu drago, preverjeni smo, da je omika še vedno premalo zastopana mej vsemi stanovi in da bi na svetu mnogo bolje bilo,

ko bi večina človeštva bila toli izobrazena, kakor je dosedaj le njegov neznan del.

Vprašanje seveda nastane, kakšna mora omika biti in tukaj strinjamo se povsem z onimi, ki trdijo, da mora imeti krščansko podlago. Kdo se pa bode upiral onim v resnici človekoljubnim in blagim naukom, na katerih sloni naša vera. Vsaj pravičnejših in milejših naukov nimamo, nego jih nam daje krščanstvo.

A računati bi morali konservativni državniki z denšnjim svetom, ki je vendar v marsičem drugačen, nego je bil v srednjem veku. Cerkev sama zapisati bi mogla na njen prapor omiko ljudstva in izogniti bi se morala vsemu, kar dosedaj le površno ali napačno omikanemu ljudstvu daje povod z nezaupanjem obračati se proti dobri in potrebni stvari. Beda delavskega ljudstva je v primeri z razkošjem, v katerem živijo mnogi stanovi tolika, da se boji izgubiti še jedino, kar mu je ostalo, dozdevno duševno svobodo! Mi sami ne mislimo, da se s krščanskim duhom more ujemati duševni nazadek proletarijata, a v očeh marsikaterih so besede, izgovorjene brez premisleka, napravile utis, katerega posledice se že marsikje občutijo, in ki so pokazale, da je v sedanjem času slehernemu državniku računati tudi z ljudskim, a ne le z lastnim mnenjem.

Pri denšnjih časih morala bi biti krščanska stranka — ljudska stranka! Ljudstvo je dandanes podkrepljenja potrebno in ne aristokracija! Mi se nismo mogli prečuditi, kako se morejo krščansko misleči poštenjaki, katerim, kakor vemo, v resnici leži blagor revežev na srci, kakor n. pr. znani državni poslanec preč. gosp. Eichhornu, upirati zahtevi delavcev po splošni volilni pravici! Jednakost človeštva je vendar že pripoznana, zakaj bi torej delavci ne dobili jednacih pravic, ker nosijo jednako drugim stanovom jednaka bremena in dolžnosti?

Mi trdimo, da je jedro našega ljudstva navzlic revščini še vedno pošteno in — k dobremu nagneno; a spoznavati je začelo, da ga tudi konservativni politiki nočejo razumeti, da mu ne prilastujejo onih pravic, ki so sedaj le predpravice družih stanov. Konservativni politiki skrbeti bi pa morali tudi za to, da se omeji nekrščansko oblastvo kapitala, da ne bi bil kapitalist povsod prvi in merodajen v vseh stvareh! Skrbeti bi morali zato, da se socialne razlike mej stanovi, kolikor le moč, pozgubijo, da postanemo vsi, če tudi ne po življenji, pa vsaj po dolžnostih in pravicah jednaki. Stanovi razlikujejo naj se le po tem, da vsak v svoji stroki dela, tedaj v ekonomičnem življenji; — državljanske pravice pa naj bodo vsem jednake. Tembolje se bode širila tudi prava omika mej ljudstvom, tem hitreje se je nadejati mirnega poravnjanja socialnih nasprotstev.

Nemški državni poslanec Miquel je v nekem govoru pred kratkim izjavil, da so parlamentarične stranke zagrešile pravo pot, da je njih ravnanje po starih odnošajih tako zastarelo, da se ne strinja več s sedanjimi ljudskimi okoliščinami in težnjami. To je resnica! Po starem kopitu deluje parlament

Dalje v prilogi.

dni Květ s Skūro. Zaprli so vsakega posebe in izbrali so za nja ječi, v katerih so se pred letom dnij umorili jetniki, predno jim je bila proglašena obsodba.

Nečem dražiti s ječinimi grozami vaše domišljije. Hočem vam naslikati, kako so iz nekdanjega sodnika Jiříškega hoteli prisiliti zločinca, o katerih se Květu niti sanjalo ni. Nalašč zagrnil bom pred vašimi očmi podobe, ki so se javljale, ko so krovca Skūro mučili, da je omedlel, češ da bi obstal najmožnejše pregrehe.

Poglejte nekoliko trenutkov sami v obraz Květov!

Solnce prodira z prvimi žarki v njegovo zdanje bivališče. Teške kaplje padajoče z otemnelega, vlažnega stropa na slamo menjajo se v njih v pisane bisere, sive pajčevine prepredajoče sem ter tija stene podobne so v svetlobi krasnim zastorom, ilnat vrč na leseni, dvonogi klopi sličen je od strani dragoceni čaši, in seženj dolga veriga, na mnogih krajih rdeča od rje, vozemu lancu od čistega zlata res da že preveč obrabljenu, s katerim v pravljicah zapirajo pot svatovskemu sprevodu... Vsa groza ječe se je vsaj za hip razplnila umaknivši se sli- kam in podobam slepilnim. Žarki poletavali so s

predmeta na predmet, kakor bi hoteli v sobici vse pozlatiti s svojo svetlobo — vse poljubiti in z zračnimi ustami z vsega otrepi strašni izraz. Le z jednega čela neso odgnali oblakov — neso mogli odgnati, ker je bilo globoko naklonjeno, le obličju jetnikovemu so se ognili, kajti glava njegova bila je povešena, kakor bi bila brez moči, brez vladanja in brez duše. Lasje na glavi bili so že beli kakor sneg, čelo jetnikovo same gube in obraz njegov razoran, da ga ni bilo spoznati. Ako bi vam ne bil povedal, da je ta mož Květ, ne uganili bi tega do smrti.

Odmerjenih korakov po mostovži se je že privadil, za ropotanje ključev se ne briga več; ko se z železom okovane dveri vedoče v njegovo bivališče odpirajo, ne premakne se niti, ko ječar trd večkrat nedotaknjen kruh odnaša in polaga poleg njega na klop drugega tudi že starega, ne dotakne se ga niti s prstom mnog — mnog dan.

Meroma pred tednom dnij za rana odprle so se tudi dveri, a močnejše nego sicer, in Květ je ustal, pozabil je za hip, da ima na roki in nogi verige, da je prikovan, zagnal se je k urodu in roka stisnila je roko, in prsi počivale so na prsih. A bliskoma iztrgal se je, izbuljil oči in smrtna bledest

razgrnila se mu je preko obraza. Desnica njegova segala je že na čelo, da bi je zaznamovala z križem.

„Květ! — Květ! — Torej vendar strašim za živa? — In jaz hočem le po smrti, a še potem le gubitelje duš ljudskih in teles ljudskih!“

In visoki mož z upalim obrazom stopil je dva koraka naprej.

„Kje bi si bil to mislil! — Saj se mi tu še sanjalo ni! — Zdi se mi v resnici, kakor bi bil to le tvoj duh!“

„Torej potipaj me vendar in prepričaj se!“

„Moj Bog! — In kaj delajo naši? — Kaj žena, kaj Světluška?“

„Zdravi so in pozdravljajo te!“

Refundi izvil se je ta stavek nekako težko iz ust.

„In kako si mogel sem?“

„Vidiš, zaman mi ne pravijo sem ter tija čarovnik. In človek ne more slutiti, kaj mu bo kdaj na dobro. Ječarja omamil sem z govorjenjem o zakladih, že davno je namreč o meni slišal, da morem pomagati do bogastva, in da sem že mnogega na svetu osrečil. — A za to ni časa...“

(Dalje prih.)

naprej; mimo njega se pa suče svet v vednem teku, nove potrebe, nove zahteve za preživenje ogromnih mas ljudstva nastajajo, in vendar gospodarijo skoro brezizjemno ljudje, ki si v potu svojega obraza kruha še nikdar služili niso, ki pravih pripomočkov ne vedo in ne poznajo.

Poglejmo vendar socialno zakonodajo preteklih let; ni li ta živa priča nezmožnosti naših politikov! Koliko je li moč izvesti in kakó se je izvedlo? Prenarejati so morali postave, predno so v življenje stopile; in obrtna postava z luknjami kakor rešeto; je mari v tej modrost naših poslancev zakopana? Gospóda! Če smo začeli dvomiti na zmožnosti ali na dobri volji vseh sedaj gospodujočih političnih strank, je li to čudno? Ne vidimo mari dan za dnevom, da bi bilo za ljudstvo vse jednako, ko bi parlament bil ali ne? Ko bi se danes nehal, jokali bi po njem gotovo le poslanci sami, ljudstvo pa bi se držalo „kühl bis an's Herz hinan“, kajti zgube bi pač ne občutilo nobene.

Kako malo se zastopniki narodov brigajo za želje svojih volilcev, to pojasnuje nam najbolje naš lastni poslanec Ljubljanskega mesta, grof Hohenwart, konservativen mož skozi in skozi. Ne o priliki volitev, niti pozneje v celi dóbi svojega poslanstva ga nismo videli; in vendar kako ubožna kako podkrepljenja potrebna je naša dežela, naše glavno mesto! In njen poslanec! — Toda molčimo! Kogar ne tarejo skrbi za vsakdanji kruh, zadovolja se seveda z visokimi politiki; a ne tako delavsko ljudstvo! To ima drugih skrbi! Ljudstvo prepušča visoko politiko najmerodajnišim krogom; od svojih poslancev se pa zadovolji, če so mu dobri zastopniki najprej — izgovorimo to besedo — gmotnih, za tem pa duševnih potreb! Dokler je veljalo geslo na svetu, da najde vsak, kdor hoče delati, tudi svoj kruh, ni bilo treba staviti zahtev, da se potom zakonodaje skrbi za to; dandanes pa, ko uničuje veliki kapital s pripomočjo novih iznajdeb in strojev čedalje bolj vrednost in veljavo človeških rok, ko ljudje pri najboljši volji, delati, ne najdejo prisluzka; ko se o starem blagostanju srednjega stanu le še pravljice slišijo; dandanes treba nam v parlamentu mož, ki razumijo čas in njegove zahteve! S krščansko potrpežljivostjo bojevati se proti rastoči bedi, je zaman! Verska šola, kakeršno je želel knez Liechtenstein, ne uplivala bi najmanj na one socialne moči, katere nas tarejo. Ekonomično gospodarstvo ostalo bode nespremenjeno, dokler bode žid v svoji oholosti gospodaril, revež pa ponižno trpel in delal. Predrugičiti je treba marsikaj, če se hočemo izogniti polomu. Če bode ljudstvu osiguran kruh, če ne bode videlo sleherni dan krivice, kako se z njegovimi žulji mastijo kapitalisti vseh veroizpovedanj brez izjeme, — potem bode zopet našlo svoje srce, vneto bode za idejale in hvalilo bode Boga, ki ni sveta ustvaril za zatiralce in za sužnje, marveč za vsa bitja, ki naj živijo po njegovih zakonih srečno in zadovoljno!

„Obrtnik“.

Politični razgled. Notranje dežele.

V Ljubljani, 10. oktobra.

Danes se snidejo **deželni zbori** skoro v vseh cislitvanskih kronovinah. Letošnje zborovanje ima zaradi tega večji pomen, ker je mnogo deželnih zborov na novo voljenih. V češkem deželnem zboru tudi letos ne bode Nemcev, zato je pa pričakovati borbe mej Mlado- in Staročehi. Prvi bodo gotovo kaj odločno postopali, ker so jim uspehi pri volitvah dali poguma. V nekaterih deželnih zborih se bode tudi spravilo šolsko vprašanje v razgovor. Tudi proti vladi se bode zabavljalo, za kar seveda se bode Taaffe malo zmenil, ker deželni zbori nemajo dovoljevati vojakov in državnih davkov.

Gališko namestništvo je odločilo, da se nema Levovsko mestno oblastvo mešati v zadeve rusinskega „Narodnega doma“. Levovski magistrat je iz političnih ozirov zahteval, da bi imel besedo pri upravi tega doma.

Vnanje države.

Pri **ruskem** dvoru nekda napenja germanofilska stranka vse sile, da bi carja pregovorila, da obnovi prijateljstvo z Nemčijo. Posebno dela v tem zmislu veliki knez Vladimir. Pri ruskem dvoru so germanofili jako silni, ker so skoro vsi veliki knezi poženjeni z nemškimi princesinjami. Od tod prihaja, da se „Grazdanin“, ki ima zveze z dvorom, poslednji čas tako naučujoče za Nemčijo. Car pa ne mara za nemško prijateljstvo, kar se že vidi iz tega,

da je vedno odlašal potovanje v Berlin. Rad bi se znebil upliva nemškega pri dvoru, zaradi tega pa dela na to, da se sedaj veliki knezi ženijo v Črnejšgori in na Grškem — Reservo kavkaške vojske so znatno pomnožili. Dosedaj je Kavkaz mogel postaviti le 10 rezervnih polkov, sedaj jih bode pa 20. Civilna in vojaška uprava na Kavkazu se bodeta porazdelili in bode kmalu imenovan namestnik za civilne zadeve.

Komisija za izdelanje novega **srbskega** cerkvenega zakona je že končala delo svoje in izdelani načrt predložila metropolitu in naučnemu ministru. Po tem načrtu se bode srbska metropolija višala v eksarhat, zopet ustanovile odpravljene biskupije, konsistorij zamenil z arhierejskim sodom, razširila oblast protorejcev. Načrt se bode predložil skupščini.

Jules Ferry ne misli ostaviti **Francije**, če tudi li voljen v zbornico. Vesti, da bode imenovan generalnim guvernerjem indokitajskim ali pa, da pojde za veleposlanika v Berlin, raztrosili so le boulangistični listi. — Cassagnac misli, da bi bil Boulanger s svojimi pristaši pri volitvah dosegel vse drugačne uspehe, da se je upal vrniti v Pariz. Tako pa je narod verjel njegovim klevetnikom. Republičanski listi so pa največ zadovoljni z izidom volitev, posebno zmernorepubličanski, ker so oporniki mnogo pridobili. Mej Boulangerjevimi pristaši se kaže vedno večji razpor. Grof Dillon in Boulanger sta se hudo sprla. Boulanger je očital grofu, da je kriv njegovega poraza, ker mu je svetoval, da naj se zbliža z desničarji. Generalu je začelo pomanjkovati denarja. Zaradi tega ga zapuščajo dosedanj prijetelji. Odpustiti je moral že 6 tajnikov in je pridržal le še jednega. Plača uradnikom, ki so zaradi boulangističnih rovanj izgubili svoje službe, se je ustavila. General je izgubil že tudi vse upanje, da bi kedaj dosegel namen svoj.

Turčija je baje zares nameravala že priznati Koburžana. Ko je pa sultan zvedel, kako o tem sodijo v Peterburgu, je pa zavrnil dotično okrožnico, ki se je imela poslati velevladim. Rusija bi bila zahtevala jamstvo za plačilo vojne odškodnine, da je Turčija priznala Koburžana, to je: zasela bi bila najbrže nekatere turške pokrajine v Aziji.

Iz Hamburga v Sanzibar bodo zanaprej direktno vozili **nemški** parniki. Država bode temu podjetju dajala, 1,000.000 mark podpore na leto. — Govori se, da pojde nemški cesar iz Carigrada v Bukurešt, da obišče kralja rumunske, kar je pa še dvomljivo.

Pisma iz Pariza.

(Piše A. Bezenšek.)

XXI.

24. avgusta.

(Galerije slik v Louvru.)

Na potovanji imel sem priliko v Monakovem videti letno razstavo umotvorov vseh narodov v kraljevej steklenej palači. Čudil sem se krasoti pojedinih slik, katere so mi mej 1507 izloženimi slikami posebno dopadale. Bogata je bila ta razstava, strokovnjaki so jo povsod dosta hvalili, a nestrokovnjaki so poslušali njih pohvale ter — kakor navadno s kimanjem izrazovali svoje soglasje.

Ako to velja o Monakovskej slikarskej razstavi, kaj še-le porečemo o Pariškej! O slikah v palači lepih umetnostij v samej razstavi sem že nekaj besed — „črhnil“, drugače se pač ne morem izraziti o svojem površnem opisu tega oddelka, ako vzamem v poštev, koliko bi se še dalo pisati o njem, koliko bi se moglo govoriti z estetičnega stališča, koliko z umetniškega in koliko nazadnje s stališča navadnega človeškega razuma, kateremu je na razpolaganje zdravo oko in prirojen zdrav ukus.

Sedaj ko je na vrsti, da pišem o galerijah slik v Louvru, se tudi ne bom mogel ravnati po načelu: „non quantum sed quale“ (ne koliko, ampak kakšno), nego si bom postavil svojo zadačo narobe, da ostanem dosleden v svojih opisih, kateri imajo namen predstaviti cenjenim čitateljem bogastvo razstave in Pariza v obče, ne da bi mogel podrobno govoriti o važnosti, ceni in dostojanstvu pojedinih predmetov.

V prvem nadstropji se nabaja dvorana dragocenostij (salle des bijoux). Notri je mnogo zlatih diademov, prstanov, napestnic, amuletov, verižic, kolierov itd., še iz srednjega veka in iz renesance.

Skozi železna vrata, ki so sama po sebi kot umotvor vredna, da si jih ogledaš, stopiš v galerijo Apolona, ki je 70 m dolga in sluje kot najlepša v tej palači. Ime je zadobila po glavnej sliki v sredini: Apolon, zmagovalec Pitonske kače. Po stenah mej okni so omarice, v katerih se hranijo prekrasni umetnostni zakladi iz „emaila“, delo izza jako starih časov, iz 12. do 16. veka. Mej njimi sem zabeležil stare žepne ure, skledice, zrcala,

ščite, oklepe, podobe itd. V jednej omarici so zbrana različna okrašenja za roke, vrat, glavo in pas, ki jih je nosila Marija Medici. Šlem in ščit Karla IX. in Henrika II. so tudi videti; ravno tako zapone od plašča sv. Ljudevita in jeden prstan tega kralja, Meč in ostroge Karla Velikega leže poleg mramorne mize, na katerej je prostrt zemljevid Francije od l. 1684. V jednej omarici sredi galerije je krona Ljudevita XV., razne lepe posode in jedna kutijka (škatljica) kraljice Ane Avstrijske. Tam stoji tudi močna škrinja, dobro okovana, v katero spuščajo po noči stekleno omaro, nad njo visečo, z ostanki francoskega koroninega zaklada. V njej se nahajajo: dijamant, imenovan „regent“, ki je peti mej vsemi velikimi dijamanti, ter se ceni na 12 milijonov frankov; meč Napoleona I., na katerem je dijamantov za dva milijona; rožen dijamant, ura Ljudevita XIV., podarjena mu od Deja algirskega.

Iz Apolonove galerije pridemo v pravo galerijo slik, katera je najvažnejši oddelek v Louvru in zavzema mej vsemi podobnimi galerijami odlično mesto. Broji nad 2000 slik iz različnih šol: največ iz italijanske, iz flanderske in nizozemske.

„Salon carré“ je zopet prvi mej drugimi, ker se nabajajo v njem najslavnejše slike vse galerije. Zato je v njem tudi cel dan polno slikarjev in slikeric, ki posnemajo razstavljene podobe. Tukaj je slavni izvornik od Tiziana: Polaganje Krista v grob. Potem Paolo Veronese: Jupiter uničuje prestopnike s svojimi strelami. Rembrandt: Brezmadežno spočetje Marijino; ta prelepa slika kupljena je iz zbirke maršala Soula za 615.000 frankov. Raffael: Madona s spavajočim detetom Jezusom. Pavlo Veronese: Obed pri farizeji Simeonu iz l. 1570. Murillo: Sveta obitelj. Raffael: Sveti Miha in sv. Jurij. Od istega: Velika sveta obitelj; potem še jedna: Devica z otrokom Jezusom znana pod imenom „la belle Jardinière“ (lepa vrtnarica), katera slika je že brezbrojnokrat kopirana in v bakrozehih umnoževana. Leonardo da Vinci: Devica Marija, dete Jezus in sv. Ana. Največa slika v galeriji je pa od Pavla Veronesekega (Cafiar): Gostija v Kani-Galileji; visoka 6 $\frac{1}{2}$ m, široka blizu 10 m. Slikar je naslikal v tem velikanskem in slavnem umotvoru obraze nekaterih znamenitih oseb svojega veka: Alfonza Avalonskega, Eleonore avstrijske, Frana I., Solimana I., Viktorije Kolonjske, Karla V. in druge. Pa tudi sebe in najslavnejših slikarjev beneške šole ni pozabil; njih obraze razdelil je mej godce, ki svirajo pri gostiji: sam igra violino in je oblečen v belo obleko, Tizian igra bas, a Basano flavto. (Konec prih.)

Domače stvari.

— (Trgovska in obrtniška zbornica) imela je včeraj zvečer ob 6. uri sejo, v kateri je bil na mesto odstopivšega g. Fr. Ks. Souvana deželnozborskim poslancem izvoljen g. dr. Karol Bleiweis-Trsteniški.

— (Odlikovanje.) Ferko Preysler, računski svetnik pri računskem oddelku finančnega deželnega ravnateljstva v Gradci, ki je praznoval preteklo poletje petdesetletnico svojega službovanja, dobil je zlat zaslužni križec s krono.

— (Družba sv. Mohora) začela je razpošiljati svoje knjige za leto 1890. Te knjige so: 1. Kalendar. Vsebina: Ti očeta do praga, sin tebe čez prag. Povest. Spisal dr. J. Vošnjak. — Slabi časi. Pesem. J. Leban. — Trst. (Z mnogimi podobami.) — Znojilčevega Marka božja pot. Povest. Spisal Janko Krsnik. — Mihael Debelak. — Razgled po katoliških misijonih. — Kmetijske šole. — Odpisovanje zemljiškega davka zarad elementarne škode. — Dva sovražnika naše dece. — Slovenski poslanci v državnem zboru. — Razgled po svetu. — Imenik. — 2. Občna zgodovina za slovensko ljudstvo. Spisal Josip Starè. XIII. snopič — 3. Fizika ali nauko prirodi s posebnim ozirom na potrebe kmetijskega stanu. Spisal Henrik Schreiner, c. kr. profesor. — 4. Slovenske Večernice za pouk in kratek čas. Tri in štirideset zvezek. — 5. Življenje našega Gospoda Jezusa Kristusa po besedah sv. evangelistov. Spisal Ivan Skuhala. — 6. Življenje preblazene Device in Matere Marije in njenega prečistega ženina sv. Jožefa. Popisal Janez Volčič. Družba sv. Mohora imela je od 1. avgusta l. l. do 1. avgusta t. l. 48.609 gld. 42 kr. dohodkov, troškov pa 48.601 gld. 61 kr. Družbina matična glav-

nica iznaša v gotovini 19.092 gold., v obligacijah 200 gld. Število udov iznaša 46.042, knjige pojdejo torej v 276.252 izvodih po slovenskem svetu.

— (Razpisana darila.) Družba sv. Mohora razpisuje za l. 1890. naslednja darila: a) Dve sto in deset goldinarjev za šest krajših izvornih povestic, vsakej po 35 gold., ki obsega vsaj pol tiskane pole. b) Sto in štirideset goldinarjev za štiri poučne spise raznega zapopadka, vsakemu po 35 gld. v obsegu pol tiskane pole. Rokopisi naj se družbenemu tajniku pošljejo do 1. maja 1890. Darila bodo se izplačala na god sv. Mohora dne 12. julija 1890.

— (Dnevni brzovlak) štev. 4, ki vozi mej Dunajem in Trstom ustavljal se bode od dne 15. oktobra tudi na postaji Zagorje. Zahvala za to pridobitev gre kupčijske zbornice svetniku gospodu Franu Hrenu, ki je po mnogem trudu dosegel poleg tega, da se ustavlja brzovlak štev. 3, ki vozi mej Trstom in Dunajem še to, kar bode gotovo koristilo Zagorju in okolici.

— (Kmetiško potovalno predavanje) v Goričah nad Kranjem ima tajnik c. kr. kmetijske družbe gospod Gustav Pirc v nedeljo popoldne ob 3. uri v šolskem poslopju.

— (Trgovska in obrtniška zbornica.) Ukaz o pobiranju doneskov, katere je v pokritje stroškov Ljubljanske trgovske in obrtniške zbornice plačevati za l. 1889. Visoko c. kr. trgovsko ministerstvo je z razpisom z dne 10. decembra 1888., št. 47.874, odobrilo proračun trgovske in obrtniške zbornice Ljubljanske za leto 1889. v zahtevanem znesku petih tisoč dve sto šest in sedemdesetih (5276) goldinarjev 25 kr. av. velj. ter dovolilo, da se nepokrita potreščina pokrije s prikiado na vsak skladu podvrženi davčni goldinar, namreč v znesku dveh krajcarjev (2 kr.) na pridobnino in merovino z izvenredno doklado vred in v znesku tudi dveh krajcarjev (2 kr.) na dohodnino z izvenredno doklado vred tistih, ki imajo v mislu novega volilnega reda volilno pravico. Naroča se vsem c. kr. davčnim uradam in mestnemu magistratu Ljubljanskemu, da poberejo donosne deleže v jednom obroku vsaj do konca decembra tekočega leta od vseh, ki imajo pravico voliti v trgovsko in obrtniško zbornico Ljubljansko. To se vsem, kateri so dolžni skladati te doneske daje na znanje s tem pristavkom, da se bode proti vsakemu, kdor bi zaostal s svojim doneskom, postopalo po § 2. ces. ukaza z dne 20. aprila 1854 (drž. zak. št. 96).

— (Gierkovo mehnično gledališče) nudi občinstvu mnogo novega in presenetljivega v mehaniki. Še celo oni, ki so že videli jedenkrat „vihar na morji“ ali „Norveško pokrajino po zimi“ gredo radi še jedenkrat gledat. Posebno mnogo odobravanja vzbuja pri točki „vihar“ na morji, prihod velikih in malih ladij, jadernic in vojnih ladij, in streljanje iz malih topov na teh majhnih ladijcah. Pa tudi narod avtomatov preseneča gledalce, kajti ti pritlikavci hodijo po odru, kakor bi bili živi. Pa tudi ne manjka smešnih prizorov, tako da se vsak gledalec zares prijetno zabava.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Poreč 10. oktobra. Sabor otvoren svečanin načinom. Podpredsednik hrvatski pozdravio, vladin zastupnik talijanski i hrvatski.

Dunaj 10. oktobra. Princ Ferdinand Koburški, ki je predvčeraj zvečer „incognito“ iz Sofije odpotoval, dospel je včeraj popoldne semkaj in se takoj v Monakovo odpeljal na večdnevni pohod bavarskega vojvode Maksimilijana in njegove soproge. Namen Ferdinandovemu potovanju je izključno kratek počitek in pohod sorodnikov.

Berolin 10. oktobra. Državni kancelar dospel semkaj včeraj zvečer iz Friedrichsruhe, cesar Viljem danes zjutraj iz Kiela.

Razne vesti.

* (Najdražje gosli na svetu.) Za Paganinijeve gosli shranjene pri municipiji v Genovi (prekrasno in še dobro ohranjeno delo Josipa Guarnerja „fecit Cremonae 1709“) ponudil je Evgen Ysaye, profesor na konservatoriji v Bruslji, 60.000 frankov. Municipij pa lepe ponudbe ni vsprejel.

* (Morilec — oproščen.) Iz Novega Jčina se 6. t. m. javlja: Rudokop Lavoslav Klimacky, kateri je 11. junija t. l. v Moravskem Ostravu po kratkem prepiru na javni cesti svojo pijančevanju udano soprogo ustrelil, bil je danes porotnim sodiščem oproščen.

* (Razmišljen ženin.) Iz Beuthena v avstrijski Šleziji se poroča: Tukajšni premogokop Vötkel naveličal se je samskega stanja ter modro ukrenil naložiti si na ramo zakonski jarem, ki bi ga žulil do koca življenja. Dan poroke je napočil. Vse je pripravljeno, vse svatovsko oblečeno in mlada nevesta že komaj pričakuje trenutka, ko postane soproga mladeniču, katerega je že dlje časa ljubila. Svatje so se že zdavna zbrali in čakali, a ženina ni. Iščejo ga povsod, pa ga ne najdejo. Poslednjič hite svatje v premogovo jamo, kjer ga najdejo globoko pod zemljo, kamor se je peljal k navadnemu delu. Tu ga opomnijo na poroko. Ko se razmišljenec povrne iz jame in se praznično obleče, odidejo v cerkev k poroki.

Narodno-gospodarske stvari.

Splošna kmetijska in gospodarska razstava l. 1890. na Dunaji.

To veliko razstavo bode priredila c. kr. kmetijska družba nižavavstrijska s pripomočjo vlade v rotundi Dunajskega pratra. Otvorjena bode od 15. maja do 15. oktobra l. 1890. ter sestavljena iz naslednjih skupin:

A. Stalna razstava. I. skupina: Kmetijski pridelki (izimši hmelj in zelenjad) (avstro-ogerska) II. skupina: Izdelki kmetijskega velikega in malega obrta (avstro-ogerska) III. skupina: Pridelki gozdov, izdelki gozdarskega velikega obrta in pripomočna sredstva za njih izdelovanje (avstro-ogerska) IV. skupina: Lovstvo (avstro-ogerska) V. skupina: Vinarstvo in kletarstvo (avstro-ogerska) VI. skupina: Ribarstvo (avstro-ogerska) VII. skupina: Čebelarstvo (avstro-ogerska) VIII. skupina: Vrtnarstvo (avstro-ogerska) IX. skupina: Kmetijski in gozdarski stroji ter orodje (mejnarodna) X. skupina: Stroji in orodje za kmetijski veliki obrt (mejnarodna) XI. skupina: Mlekarsko (poraba mleka), stroji in orodje (mejnarodna) XII. skupina: Domači obrt XIII. skupina: Veliki in mali obrt, kolikor pomagata kmetijstvu. XIV. skupina: Pripomočna sredstva gospodarska (umetna gnojila, kupčijska krmila in kemijski izdelki za kmetijske in gozdarske namene) (mejnarodna) XV. skupina: Živnozdravstvo (mejnarodna) XVI. skupina: Kmetijska melioracija, stavbarstvo in merstvo (mejnarodna) XVII. skupina: Kmetijsko-gozdarsko šolstvo, slovstvo in poskusi (mejnarodna) XVIII. skupina: Preskrbovanje velikih mest z živežem in poraba odpadkov iz takih mest (mejnarodna).

B. Začasna razstava. I. skupina: Konji (avstro-ogerska) II. skupina: Goved (avstro-ogerska) III. skupina: Prašiči (avstro-ogerska) IV. skupina: Ovce (avstro-ogerska) V. skupina: Vrtnarstvo (avstro-ogerska) VI. skupina: Sadjarstvo (avstro-ogerska) VII. skupina: Perutništvo (mejnarodna) VIII. skupina: Ornitologija (mejnarodna) IX. skupina: Psi (mejnarodna) X. skupina: Mlekarski izdelki (avstro-ogerska) XI. skupina: Hmeljarstvo (avstro-ogerska) XII. skupina: Zelenjadarstvo in poraba zelenjadi. Podrobne programe in zglasilne pole je dobiti v pisarni c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani, v Salendrovih ulicah št. 3.

V nastopnih vrsticah navajamo še važnejša določila glede udeležbe pri tej razstavi, opomnimo pa, da hočemo ob svojem času glede tistega, kar je za Kranjsko posebne važnosti, še kaj podrobnejega prijaviti.

Prijave za udeležitev v skupinah I. do XVIII. je c. kr. kmetijski družbi najkasneje do 31. oktobra poslati.

O pripustitvi in o definitivni odmeri prostora odločuje generalni komitej. Komitej ni primoran navajati uzrokov, ako je odklonil kak predmet. Kadar preteče čas, ki je odmerjen za zglasitev, dobi vsak poročilo, koliko prostora se mu je odmerilo, in pa dotično prepustnico.

Razstavniki bodo deležni daril, ki bodo častne diplome, svetuje, denarji in častne priznambe, za kar se bode porabilo 50.000 gld. Za posebne odlike določena so sotrudnikom posebna darila.

Razstavljene predmete bode razsojal in priznaval darila poseben odbor, o katerem se bodo določila še oglasila.

Posamezni razstavniki in skupni, izimši velike izložbe posameznih razstavljavcev, morejo svoje izdelke razstaviti le v dotičnih skupinah, in sicer po gori navedeni razdelitvi. Od tega določila so izvzeti razstavniki velikih izložb.

Najemščine za prostor bode plačati: za 1m² na prostem 2 gld.; za 1m² v gozdnem vrtu 4 gld.; za 1m² v pokritem prostoru, in sicer pristoječem 10 gld.; za 1m² ob steni in sicer s poldrugim metrom visočine 6 gld.; za 1m² visočine 3 gld.; za 1m² stene 3 gld.; za 1 do 3 vrste po 3 steklenice v skupini vinarstva 5 gld.; za vsako vrsto s 3 steklenicami več pa po 2 gld.

Generalni odbor si pridržuje pravico, da sme za izložbe, katere bi bile posebno zanimive za razstavno podjetje, nadalje pri velikih podjetjih, kakor pri razstavi javnih zavodov, društev itd., na podlogi posebnih določil dovoliti znižano najemščino. Za skupne izložbe velja glede najemščine vse tisto, kar za posamezne razstavnike.

Najemščino za prostor je plačati v dveh enakih obrokih, in sicer prvo polovico ob zglasitvi drugo pa ob prejemu pripustnice.

Deželna komisija za splošno kmetijsko in gospodarsko razstavo l. 1890. na Dunaji.

Zahvala.

Velečastim gospodom članom trgovske in obrtne zbornice se toplo zahvaljujem za častno izvolitev deželnim poslancem.

Prizadeval si bodem pospeševati trgovske in obrtniške interese ter bodem dal račun o svojem postopanju koncem zasedanja deželnega zbora.

Dr. vitez Bleiweis-Trsteniški.

„LJUBLJANSKI ZVON“

stoji

za vse leto gld. 4.60; za pol leta gld. 2.30; za četrt leta gld. 1.15.

Tujci:

9. oktobra.

Pri **Malléi**: Gruber, Huber, Kutzel z Dunaja. — Wohl. Mayer, Lukaseder, Poltnig iz Gradca. — Kesenberger, Braune iz Kočevja.

Pri **Stonu**: Schwegel, Müller, Goldhamer, Grader z Dunaja. — Fischbach, Pollak iz Zagreba. — Globočnik, Šavnik, Hudovernik iz Kranja. — Sinkovic iz Idrije. — Smrekar iz Monakovega. — Seelan iz Celovca. — Višnjak iz Ribnice.

Pri **Bavarskem dvoru**: Mencin iz Leiflinga. — Schwabl iz Asnica.

Pri **Južnem kolodvoru**: Friedrich z Dunaja. — Abrain iz Trsta. — Raznožnik iz Leseca.

Umrli so v Ljubljani:

V deželnej bolnici:

8. oktobra: Lorenc Mihelič, pek, 39 let, za jetiko. — Jožefa Andolšek, fin. komisarja vdova, 75 let, za oslabljenjem

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mokrina v mm.
9. okt.	7. zjutraj	733.6 mm.	12.6° C	sl. jz.	obl.	0.00 mm.
	2. popol.	733.5 mm.	17.0° C	sl. jz.	d. jas.	
	9. zvečer	733.8 mm.	15.4° C	sl. jz.	obl.	

Srednja temperatura 15.0°, za 2.4° nad normalom.

Dunajska borza

dne 10. oktobra t. l.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

	včeraj	danes
Papirna renta	gld. 83.95	gld. 83.85
Srebrna renta	84.90	84.80
Zlata renta	110.70	110.50
5% marcna renta	99.70	99.55
Akcije narodne banke	922.—	921.—
Kreditne akcije	305.75	305.25
London	119.40	119.50
Srebro	—	—
Napol.	9.47	9.46 1/2
C. kr. cekini	5.67	5.67
Nemške marke	58.32 1/2	58.35
4% državne srečke iz l. 1854	250 gld.	132 gld. 50 kr.
Državne srečke iz l. 1864	100	176
Ogerska zlata renta 4%	100	40
2% gerska papirna renta 5%	95	75
5% štajerske zemljišč. odvez. oblig.	—	—
Dunava reg. srečke 5%	100 gld.	122
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	120	—
Kreditne srečke	100 gld.	181
Rudolfove srečke	10	19
Akcije anglo-avstr. banke	120	142
Tramway-društ. velj 170 gld. a v.	229	75

Bolesti polni naznanjamo vsem sorodnikom prijateljem in znancem tužno vest, da je ugajalo Bogu vsemogočnemu, presrčno ljubljenega tasta, starega očeta in pradedca, gospoda

PRIMOŽA HUDOVERNIGA

trgovca, hišnega in zemljišnega posestnika

dne 10. t. m. ob 1 1/4 uri zjutraj, v 79. letu njega dobe, poklicati nakrat na boljši svet.

Pozemeljski ostanki nepozabljivega umrlega bodo se v soboto dne 12. t. m. ob 3. uri popoldne vzdignili v hiši št. 18 v Kolodvorskih ulicah, kjer je umrl, in prenesli na pokopališče k svetemu Krištofu in položili v lastno rakev.

Svete zadušne maše brale se bodo v več cerkvah. (838)

V Ljubljani, dne 10. oktobra 1888.

Kristina Hudovernig roj. **Paulitsch**, sinaha, — **Marija Schiffer** roj. **Hudovernig**, **Kristina Moro** roj. **Hudovernig** in **Josip Hudovernig**, unuki. — **Viktor Schiffer** in **Viktor Moro**, unuka. — **Viktor Schiffer**, praukun.

Pogrebni zavod Frana Doberleta.

V „NARODNI TISKARNI“ v LJUBLJANI

je izšla knjiga:

Otci in sinovi.

Roman.

Ruski spisal J. S. Turgenjev. Preložil Ivan Gornik. Mala 8°, 357 strani. Cena 50 kr., po pošti 55 kr.

Dražba.

Dne 14. in 15. oktobra t. l. se bode po dražbi in eventuelno tudi pod cenilno vrednostjo prodalo v konkursno maso Hofbauer-jeve furnirske tovarne poleg Tržiča spadajoča

sobna oprava

(salonska garnitura, postelje, omare itd.) in leseno blago, hrastovi bruni, deske, odpadki puškinega oblesja, frizi, parketne table itd. (822-2)

Dramatično društvo v Ljubljani.

Razglasilo.

Dramatično društvo v Ljubljani naznaja onim damam in gospodom, kateri se želé posvetiti slovenskemu gledališču, naj zglasé svoj pristop do 1. decembra 1889. Dramatična šola je dvakrat na teden, in sicer vsak četrtek in soboto.

Učenci in učenke dramatične šole morejo za dober igralni honorar koj nastopiti v primernih ulogah. Radi sprejema v dramatično šolo zglasiti se je v društveni sobi (v čitalnici).

V Ljubljani, dne 24. septembra 1889.

Dramatično društvo v Ljubljani.

Dr. Ivan Tavčar,
predsednik.

Anton Trstenjak,
tajnik.

Št. 1598.

(813-1)

VIZITNICE

prporočila

„Narodna Tiskarna“

po nizkej ceni.

Aviso.

Opozarja se na razglas, objavljen v „Slovenskem Narodu“ št. 230 z dne 5. oktobra 1889, zastran zagotavljenja zakupne oddaje kruha v postajah: Wolfsberg, Beljak z Jezernico, Trbiž, Malboret, Raibl, Predil in Bolec, potem ovsa v Celovci s Št. Petrom, Št. Vidu na Gl., Wolfsbergu, Beljaku z Jezernico in Trbiži za leto 1890.

Natančnejši pogoji se lahko ogledajo pri c. kr. vojaškem preskrbovalnem magacinu v Celovci od 1. do 22. dne oktobra 1889 mej 10. in 12. uro dopoldne. (811-1)

Aviso.

Pri c. kr. vojaškem preskrbovalnem magacinu v Mariboru bode dne 16. oktobra 1889, ob 10. uri dopoldne javna ponudbena obravnava zastran zagotavljenja zakupne preskrbe v postajah Celje in Ptuj gledé predmetov kruha in ovsa za čas od 1. dne januarja do konca decembra, oziroma avgusta 1890.

Vsprejemale se bodo tudi alternativne ponudbe za prevzetje izdelovanja kruha iz erarične moke v gorjenjih postajah.

Oglas na to ponudbeno obravnavo objavil se je v „Grazer Zeitung“, „Tagespost“ in v „Slovenskem Narodu“.

Natančnejši pogoji se lahko pogledajo iz zvezka pogojev, ki je pri c. kr. okrajnem glavarstvu na Ptui, pri preskrbovalnem magacinu v Mariboru in njega podružnici v Celji razpoložen na ogled, katerega izvodi se pošljejo, na željo tudi po pošti, proti plačilu 28 kr.

LEOPOLD HÖNIGSBERG.

Svojim častitim p. n. kupovalcem in trgovskim prijateljem usojam se naznanjati, da sem si pravočasno preskrbel

veliko zalogo starega dobrega vina

in sem torej v prijetnem položaji, da lahko, kakor poprej, vsem častitim naročbam na vina prejšnjih let ustrezam.

Z velespoštovanjem

LEOPOLD HÖNIGSBERG,
vinska veletrgovina v Zagrebu.

(770-5)

LEOPOLD HÖNIGSBERG.

Vinska veletrgovina v Zagrebu.

Vinska veletrgovina v Zagrebu.

Že več nego petdeset let preverjeni in v obče priljubljeni toaletni predmeti za

gojenje kože

kakor:

Eau de Lys de Lohse,

jedino branilo proti ogorelosti, odstrani gotovo vse nečistosti kože, kakor: rumene lise, mozolje, bakreno rudečico, naredi obraz, vrat, pleča in roke svetlo bele, daje polti zdravi, mladostni vid. V originalnih flakonih z navodilom za rabo.

Lohse-ovo lilinomlečno milo,

zaradi svoje čistote in milobe najboljšo toaletno milo, ki ohrani vsled tega, da ima mnogo tolišče v sebi, kožo gibeno in mehko.

Lohse-ov lilin poudre,

za po dnevi in zvečer, nenavadno fine in nežne kakovosti, držeč se in neviden na koži, bolj baržunast, nego vsi drugi nahajajoči se poudres, bel in roza za blondinke, rumen za brinetke.

Gustav Lohse, 46 Jäger-Strasse, Berlin,
dvorni parfumeur. (719-5)

■ Dobivajo se v vseh prodajalnicah parfuma in galanterijskega blaga. ■

Lastne zaloge

v

tuzemstvu:

Dunaj, Budimpešta,
Praga, Levov, Gradec,
Trst.

R. DITMAR NA DUNAJI.

Največja tovarna za svetilnice v Evropi.

(Ustanovljena 1840.)

Lastne aloge

v

inozemstvu:

Berolin, Monakovo,
Milan, Rim, Lyon, Varšava,
Bombay.

DITMAR-JEVE

SVETILNICE

R. DITMAR-JEVA

Dun. bliskovna svetilnica 30"
svetilna sila 105 sveč.

Fonometrično izmerila gospoda
Dr. L. Weber, kralj. profesor na vsučilišču v Vratislavi.
Dr. R. Benedikt, docent na tehniki na Dunaji.

R. Ditmar-jeva Dunajska bliskovna svetilnica
užiga, regulira in ugasuje.

Solnčni svetilec 15" in 18"

Dunajska bliskovna svetilnica 30"
davno preverjena sistema za mizne, viseče in stenske svetilnice.

R. DITMAR-JEV

Brilantni meteorni svetilec
s kroglastim plamenom.

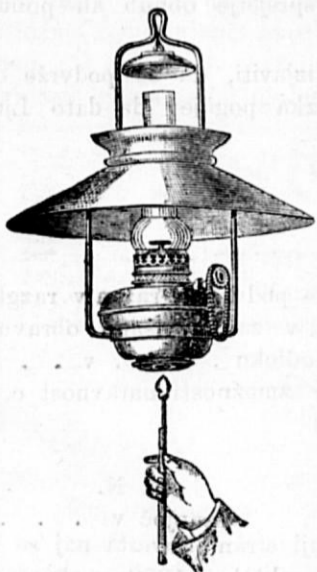
Velikosti: 15", 20", 25", 30", 35", 45"
Svetilna sila: 31 50 70 87 133 157 sveč

za
mizne in viseče svetilnice, lestence, stenske svetilnice, zaprte svetilnice itd.

Vse steklene stvari,

ki so potrebne za petrolejske svetilnice, — v največjeji izbiri.

Mizna svetilnica z brilantnim meteornim svetilcem.

Se posebno opozarja.

30") lahko prižgejo,

Posrečilo se mi je še bolj dovršiti svoje lani izumljene meteorske svetilce (s kroglastim plamenom), ki so dosegli velikanski uspeh v tuzemstvu in povsod v inozemstvu, njihovo svetilno silo še povekšati, ravnanje z njimi pa napraviti jednostavneje, da se (15", 20" in 30") lahko prižgejo, ko se proč vzame svetilničen venec, ne da bi se moral proč vzeti še cilindar, tulpa ali pa strošilo. (Glej podobo.)

Ilustracije in ceniki pošljejo

se takoj zastonj in franko.

(678-6)

Ditmar-jeve svetilnice ima skoro vsaka

boljša trgovina s svetilnicami na prodaj.

Tovarniška znamka.

Zakupni razglas.

zaradi zagotovljenja kruha in ovsa.

dne	v postaji in uradu	Za zakupno postajo	Zakupna obravnava bode						Varščina za predmet kruh oves goldinarjev	Oddajni obroki	Opomba				
			za nastopne vojaške preskrbovalne potrebščine												
			za čas		vsak dan							približna letna potrebščina ovsa			
s prvega	do konca	kruha à	ovsa à	gramov		meterskih centov									
25. oktobra 1889	Ljubljana v c. kr. preskrbovalnomagacinski pisarni	Ljubljana	I. Za garnizujuče čete, zavode, osamljene in deželno-brambovske čete												
			Toplice	junija 1890	avgusta 1890	25	—	—				—	10	—	
			Ljubljana	januarja 1890	decembra 1890	2061	52	96				40	3000	2000	1200
			II. Za dopustnike, rezerviste, nadomestne rezerviste in dežerne brambovee, ki se pokličejo k vojaškim vajam (v vsem približno)												
Ljubljana	januarja 1890	decembra 1890	10000	—	—	—	—	—	—						
III. Za prehode															
Ljubljana	januarja 1890	decembra 1890	po točki IV zvezka pogojev												
IV. Za koncentrovanja v polku z mešanim orožjem in četni diviziji															
Zakupnik je zavezan, oddati večjo potrebščino za te vaje ravno tako za linijske kakor deželno-brambovske čete za pogodbeno ceno. Potrebščina ta naznani se po članu VI zvezka pogojev.															

1. Pri tej obravnavi za zagotovljenje oziralo se bode le na **pismene ponudbe**. Te morajo biti pripravljene točno po formularji, ki je pri preskrbovalnem magacinu v Ljubljani razporežen na ogled, in imeti kolek za 50 kr. Morajo biti zapečateni in adresovani na c. kr. preskrbovalni magacin v Ljubljani. **Pod naslovom ima se prista-staviti: Ponudba vsled razglasa z dne 1. oktobra 1889 za obravnavo dne 25. oktobra 1889.**

Vsak ponudnik (izimši že v pogodbeni zavezi stoječe in za kot popolnem solidne preverjene ali obravnavne komisiji kot sposobne ali zupanje vredne znane podjetnike) mora dokazati svojo solidnost in zagalno sposobnost in sicer: če ima protokolovano tvrdko, s spričevalom trgovski in obrtne zbornice, sicer pa s spričevalom pristojnega političnega oblastva. Na spričevala, ki so nad dva meseca stara, se ne bode oziralo. Spričevala morajo se dan pred obravnavo izročiti preskrbovalnemu magacinu.

2. Pismene ponudbe imajo doiti vsaj na dan obravnave do 10. ure dopoludne pri obravnavni komisiji (točka XVII. zvezka pogojev). Na poznejše ali v brzovjavni obliki došle ponudbe se ne bode oziralo. Skupne ponudbe se ne dopuščajo.

Ko bi se v kakej ponudbi cenin nastavek v številkah ni ujemal z nastavkom v pismenih, zmatral se bode oni v pismenih za pravi.

3. Natančnejši pogoji in ponudbeni uzorci se lahko ogledajo slednji dan od 8. do 12. ure dopoludne in 2. do 5. ure popoludne pri c. kr. vojaškem preskrbovalnem magacinu v Ljubljani, kjer je za to obravnavo v dveh jednako se glasečih listinah nalašč pripravljen zvezek de dato Ljubljana 1. oktobra 1889 razgrnjen na ogled. Zvezki o pogojih se proti plačilu 4 kr. za tiskovno polo od imenovanega preskrbovalnega magacina na željo dobe tudi po pošti.

4. Vsak ponudnik, komur ne gre oprostitev, si mora ponudbo zagotoviti s petodstotno varščino v gotovini ali v državnih popirjih.

Varščina se ne sme priložiti ponudbi, temveč se mora pod kuvertom tako doposlati ali izročiti, da lahko za to opravičeni prevzame varščino, ne da bi moral odpreti zaprto ponudbo. Varščini treba pridejati njeno specifikacijo.

5. Občine so vsekako oproščene ulaganja varščine in kavcije in se ravno tako kakor kmetijska društva in producenti posebno opozarjajo na to zakupno preskrbovanje vojaških potrebščin.

6. Ponudbe za oddajo potrebščin predmetov za prehode staviti je v zmyslu točke IV. zvezka pogojev.

7. Vojskina uprava si pridržuje pravico, da sme kake morebitne razpoložive režijne zaloge spraviti v oddajo mej pogodbeno dobo.

8. Pekarijski prostori v Ljubljani, in sicer pekarska soba in kuhinja z dvema pečema in shrambo za kruh v glavnem poslopju, drvarnica, potem založišče za moko in žitnica se lahko zakupniku kruha prepuste za pogodbeni čas proti najemini 200 gld. in zavarovanju proti ognju na njegove stroške in ravno tako tudi pekarska priprava proti najemini 16 gld. za jedno leto in proti oddelno napravljenima pogodbama.

9. Ponudniki odreko se glede izjave vojaške uprave glede vsprejetja njihove ponudbe, da bi se morala držati v § 862 obč. drž. zak. in v članih 318 in 319 trgovskega zakona za vsprejetje obljub ali ponudb določenih obrokov.

10. Vsak ponudnik ima v ponudbi izrecno se izjaviti, da se podvrže določbam za to obravnavo pripravljenega zvezka pogojev de dato Ljubljana dne 1. oktobra 1889.

Ponudbeni formular.

negu zaslužka, ko bi jaz to opustil. Poleg tega se podvržem razen v razglasu razglašeni tudi onim pogojem, ki se nahajajo v za razpisano obravnavo pripravljene zvezku pogojev. (Po pridejanem odloku . . . . . v . . . . . bode se spričevalo o solidnosti in zalagalnej zmožnosti naravnost c. kr. preskrbovalnemu magacinu v Ljubljani poslalo.)

. . . . . dne . . . . . oktobra 1889.

N. N.

stanujoč v . . . . .
Ponudba mora biti zapečateni in na vnani strani kuverta naj se pristani: Ponudba vsled razglasa št. 884 z dne 1. oktobra 1889 za obravnavo z dne 25. oktobra 1889. V ponudbi mora se specializovati uložena varščina.

Jaz kr. podpisani izjavim s tem, da hočem dajati vsled razglasa št. 884 z dne 1. oktobra 1889 za zakupno postajo . . . . . porcijo kruha à 840 gr po . . . . . kr., reci! . . . . . kr. av. v.) uštevši užitnarino in " ovsu à 3360 " " " " " " " " " " ") drugo davščino. za čas od . . . . . do . . . . ., skrbeti za preskrbovanje prehodov c. kr. vojske po točki IV. zvezka pogojev in za ponudbo jamčiti s priloženo varščino . . . . . gld. obstoječo v . . . . .

Nadalje se zavezujem, če dobim zalaganje, najdalj v 14 dneh, ko do- him o tem uradno obveščanje, varščino dopolniti v 10% kavcijo in dajem vojaški upravi pravico, da sama to dopolnenje izvrši s pridržavanjem zakup-

Upravna komisija c. kr. preskrbovalnega magacina

v Ljubljani dne 1. oktobra 1889.